

Sygn. akt VI U 1950/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant starszy sekretarz sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2020 r. w Bydgoszczy na rozprawie

odwołania: B. S. (1)

od decyzji : Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddziału w W.

z dnia 13 maja 2020 r., znak: (...)

w sprawie: B. S. (1)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddziałowi w W.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż B. S. (1) nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. w łącznej kwocie 3053 zł 52 gr (trzy tysiące pięćdziesiąt trzy 52/100) z tytułu dodatku pielęgnacyjnego i emerytury przysługujących H. S. (1);

2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. na rzecz powódki B. S. (1) kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 maja 2020 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. zobowiązał B. S. (1) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu dodatku pielęgnacyjnego, emerytury przysługujących jej ojcu H. S. (1) za okres od 1 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r., w kwocie 3.053,52 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że B. S. (1) zobowiązana jest do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, ponieważ nie była wskazana w decyzji organu rentowego jako osoba uprawniona do pobierania świadczeń.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła B. S. (1), domagając się jej zmiany poprzez orzeczenie, że nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 3.053,52 zł z tytułu nienależnie pobranych świadczeń za okres od 1 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. oraz zasądzenia od organu rentowego na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu odwołania powódka w pierwszej kolejności zaprzeczyła, aby pobrała przedmiotowe świadczenia, a ponadto podniosła, że 9 grudnia 2019 roku poinformowała organ rentowy o

śmierci H. S. (1) w dniu 28.11.2019r, natomiast wypłata świadczenia dokonana została po dacie zgłoszenia z przyczyn leżących wyłącznie po stronie organu rentowego.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione uprzednio w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy, ustalił co następuje:

H. S. (1) - urodz. w dniu (...) - w dniu 14.12.2012 r., zawarł związek małżeński z R. S.. Od 01 września 2012 r. był on uprawniony do emerytury. Organ rentowy ustalił termin płatności świadczenia na 20 dzień każdego miesiąca. Od czerwca 2019 roku świadczenie emerytalne było wypłacane na rachunek bankowy prowadzony przez bank francuski (...). B. S. (1) nie posiadała faktycznego ani formalnego dostępu do ww. rachunku bankowego.

(dowody: zeznania B. S. (2) - protokół rozprawy z dnia 10.12.2020r. - k. 33-34 oraz e protokół rozprawy – k. 35, zaświadczenie z dnia 09.12.2019r. - k. 8, dokument z dnia 13.01.2020 r., wraz z tłumaczeniem - k. 9-10, dokumenty zebrane w aktach organu rentowego, wniosek o zmianę danych osobowych osoby zamieszkałej za granicą - akta organu rentowego k. 3-4v).

Przed śmiercią H. S. (1) zamieszkiwał we Francji u swojej córki, a siostry ubezpieczonej M. R..

H. S. (1) zmarł w dniu (...) roku we Francji. O śmierci ojca powódka zawiadomiła organ rentowy. Akt zgonu wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. w dniu 09 grudnia 2019 r.

(dowody: zeznania B. S. (2)- protokół rozprawy z dnia 10.12.2020r., - k. 33-34, kserokopia wyciągu z aktu zgonu nr 566 z dnia 29.11.2019r., wraz z jego uwierzytelnionym tłumaczeniem - k. 6-7, dokumenty zebrane w aktach organu rentowego - k. 15-17, 22-23, kserokopia odpisu zupełnego aktu zgonu - akta organu rentowego k. 49).

W dniu 18 grudnia 2019 roku, organ rentowy zlecił do banku (...) S.A. realizację wypłaty świadczeń (emerytury wraz z dodatkiem pielęgnacyjnym) w kwocie 3.053,52 zł tj. 710,24 euro za okres 01.12.2019 r., do 31.12.2019 r.

Pismem z dnia 21 stycznia 2020 roku, organ rentowy zwrócił się do banku (...) S.A. o wystąpienie do banku zagranicznego ((...)Bank we Francji) o zwrot ww. świadczenia przekazanego po zgonie H. S. (1). W odpowiedzi na powyższe bank poinformował, że brak jest możliwości zwrotu świadczenia, ze względu na brak informacji od banku beneficjenta i zasugerował kontakt spadkobierców z bankiem beneficjenta. Jednocześnie poinformował, że sprawa została zamknięta zarówno po stronie banku pośredniczącego i (...).

W dniu 13 maja 2020 r., organ rentowy wydał decyzję, którą zobowiązał B. S. (1) do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od. 01.12.2019r., do 31.12.2019r., w kwocie 3.053,52 zł.

(dowody: pismo z dnia 21.01.2020r. - akta organu rentowego k. 50, pismo z dnia 17.04.2020r. - akta organu rentowego k. 51, decyzja z dnia 13.05.2020 r., - k. 5, dokumentacja zebrana w aktach organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz zeznania powódki B. S. (1).

Sąd dał wiarę dokumentom urzędowym zgromadzonym w aktach przedmiotowego postępowania, sporządzonym przez powołane do tego organy. Ich autentyczność oraz moc dowodowa nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, nadto Sąd również nie znalazł żadnych podstaw aby czynić to z urzędu.

W ocenie Sądu zeznania odwołującej B. S. (1) zasługują na przymiot wiarygodności, bowiem były one spójne, logiczne oraz korelowały z faktami wynikającymi z dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie B. S. (1) zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 53) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. W ust. 2 ww. artykułu wskazano, iż za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Stosownie do treści ust. 3 art. 138 ustawy emerytalno - rentowej, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

Spór w przedmiotowym postępowaniu koncentrował się wokół kwestii dotyczącej zasadności zobowiązania B. S. (1) do zwrotu wypłaconych przez organ rentowy za okres od 01.12.2019 r., do 31.12.2019 r. świadczeń: dodatku pielęgnacyjnego i emerytury, zmarłego w dniu (...) r., ojca powódki H. S. (1).

W przedmiotowej sprawie podstawą żądania przez organ rentowy zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu emerytury i dodatku pielęgnacyjnego przysługującego H. S. (1) za okres od 01 grudnia 2019 r. do 31 grudnia 2019 r., w kwocie 3.053,52 zł był przepis art. 138 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Stosownie do jego treści organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jeżeli zostało ono wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego innej osobie niż wskazana w decyzji.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego B. S. (1) nie była upoważniona do dysponowania środkami pieniężnymi znajdującymi się na rachunku bankowym H. S. (2) w francuskim banku. Co więcej to właśnie powódka powiadomiła organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. - o śmierci ojca już w dniu 9 grudnia 2019 r. (data pieczęci organu rentowego k. 6). W tej dacie złożyła w organie rentowym akt zgonu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych został zatem powiadomiony o śmierci uprawnionego przed terminem wypłaty świadczenia. Zważywszy na fakt, że termin wypłaty przysługującego H. S. (1) świadczenia emerytalnego przypadał na 20-go każdego miesiąca, należy stwierdzić, iż organ rentowy przed dniem wypłaty emerytury za miesiąc grudzień 2019 r., dysponował informacją o śmierci uprawnionego. Zatem wskazać należy, że dokonana pomimo posiadania takiej wiedzy dyspozycja wypłaty świadczenia nie nastąpiła z przyczyn od organu rentowego niezależnych.

Przenosząc wyrażony w art. 6 k.c., tradycyjnie zaliczany do instytucji prawa materialnego, obowiązek dowodzenia powoływanych przez stronę okoliczności na grunt prawnoprocesowy należy wskazać że koresponduje on z wyrażoną w art. 232 k.p.c. zasadą inicjatywy procesowej stron. W procesie cywilnym strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu (wyrok SN z dnia 9 stycznia 2001 r., II CKN 1194/00, LEX nr 52375). Strony są "gospodarzami" postępowania i to strony procesu, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych również obowiązuje zasada kontradiktoryjności, co oznacza, że do ubezpieczonego występującego z odwołaniem należy więc udowodnienie faktów pozytywnych, które stanowią podstawę odwołania, gdy z faktów tych wywodzi on swoje prawo. Zatem wskazać należy, że organ rentowy domagając się od powódki B. S. (1) zwrotu świadczeń wypłaconych na rachunek bankowy jej ojca po jego śmierci powinien - w myśl przytoczonych wyżej przepisów - bezwzględnie wykazać, że to właśnie powódka pobrała nienależnie świadczenia. Jednak na tę okoliczność organ rentowy nie przedłożył żadnych stosownych dowodów. Stąd też w ocenie Sądu

Okręgowego nie było jakichkolwiek podstaw do tego aby obciążać B. S. (1) obowiązkiem zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, szczególnie w sytuacji, gdy nawet nie miała możliwości faktycznego dysponowania rachunkiem bankowym H. S. (1).

Na marginesie należy wskazać, że okoliczność, iż powódka opiekowała się ojcem w trakcie pobytu w Polsce i pobrała zasiłek pogrzebowy nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Wobec powyższego uznając - odwołanie ubezpieczonej jako zasadne - Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, orzekł jak w pkt. 1 sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu zamieszczone w punkcie 2 sentencji wyroku ma oparcie w treści art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265). Sąd Okręgowy mając na uwadze nakład pracy pełnomocnika powódki, staranność pełnomocnika w szczególności szczegółowe i wyczerpujące pisma procesowe, wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do wyjaśnienia okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, postanowił na zasadzie § 9 ust. 2 ww. rozporządzenia ustalić opłatę dla radcy prawnego w wysokości dwukrotnej minimalnej stawki wynikającej z § 15 ust. 3 ww. rozporządzenia.

Na oryginale właściwy podpis.